

Київський національний університет культури і мистецтв

022
ДИЗАЙН
аспірантура

КАФЕДРА ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ

Силабус навчальної дисципліни

Назва дисципліни: **Культурні цінності та культурна спадщина**

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий), PhD

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Спеціальність: 022 Дизайн

Назва освітньо-наукової програми: Дизайн

Сторінка курсу в Moodle: <https://elearn.knukim.edu.ua/course/view.php?id=2494>

Рік навчання: 1 - 2 Семестр: 2 - 3

Викладач: **Вежбовська Ліліана Романівна**, кандидат мистецтвознавства,
доцент (лекції, практичні, підсумковий контроль)

Опис навчальної дисципліни

Дисципліна «Культурні цінності та культурна спадщина» є *вибірковою* освітньою компонентою навчального плану і, як вибіркова складова, дає можливість створити індивідуальну освітню траєкторію, особливість якої полягає у можливості розвивати власні наукові дослідження у контексті вирішення актуальних проблем охорони й збереження культурної спадщини в Україні.

Метою дисципліни є дати базові знання про культурні цінності і культурну спадщину в Україні і світі, виявити проблемні зони охорони й збереження культурної спадщини в Україні; ознайомитись з основними правовими документами, що регулюють охорону й збереження культурних надбань.

Завдання:

- вивчення основних об'єктів світової культурної спадщини ЮНЕСКО в Україні;
- знайомство зі світовою практикою охорони, збереження і популяризації культурних цінностей;
- засвоєння правових основ регулювання охорони й збереження культурної спадщини;
- розвиток інтересу до цінностей світової та вітчизняної культури. мистецтва. Після вибору ця дисципліна стає для студента обов'язковою.

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Аудиторних годин	Самостійної роботи студента	Вид підсумкового контролю
6	180	72	108	Залік (2, 3 семестр)

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми, опис теми, завдання для самостійної роботи	К-сть годин	Вид навчальної діяльності	Форми і методи навчання	Оцінка (бали)
2 семестр				
Тема 1.1.Поняття культурних цінностей і культурної спадщина. Правова основа охорони й збереження культурної спадщини. Культурні цінності, культурна спадщина, культурні надбання: межі понять. Стан історичних пам'яток в Україні та особливості культурної політики щодо їх охорони й збереження. Міжнародні конвенції з регулювання охорони й збереження культурних цінностей. Закріплення охорони культурної спадщини в українському законодавстві. Завдання для самостійної роботи 1. Ознайомитись із Законами України, які регулюються сферу охорони й збереження культурної спадщини і законспектувати їхні основні положення. 2. Ознайомитись із міжнародними конвенціями, які регулюються сферу охорони й збереження культурної спадщини і законспектувати їхню спрямованість.	4	лекція	Лекція, презентація, дискусія	2
	12	самостійне	Самостійне опрацювання Законів України щодо регулювання охорони й збереження культурної спадщини.	2
Тема 1.2.Світова	4	лекція	Лекція, презентація, дискусія	2

<p>культурна спадщина під охороною ЮНЕСКО в Україні. Культурні цінності Київської Русі. Храмові ансамблі під охороною ЮНЕСКО. Поняття про світову культурну спадщину. Світова культурна спадщина під охороною ЮНЕСКО:репрезентативний список об'єктів. Об'єкти світової культурної спадщини в Україні. Художня цінність культурних надбань Київської Русі. Давньоруські храмові ансамблі, які перебувають під охороною ЮНЕСКО.</p> <p>Завдання для самостійної роботи</p> <p>1.Ознайомитись із списком світової спадщини людства.</p> <p>2.Ознайомитись із критеріями відбору і номінаціями, відповідно до яких національні культурні надбання стають світовою спадщиною людства.</p> <p>3.З'ясувати особливості культурних надбань України, які увійшли до репрезентативного списку ЮНЕСКО.</p> <p>4.Ознайомитись із попереднім списком культурних надбань України, які заплановано включити до списку ЮНЕСКО.</p>	8	самостійне	Самостійна робота: ознайомлення із списком світової культурної спадщини ЮНЕСКО	1
<p>Тема 1.3. Дерев'яні церкви в Україні під охороною ЮНЕСКО. Проблеми збереження і реставрації.</p> <p>Художні особливості дерев'яної архітектури: витoki, особливості будівництва. Сучасний стан дерев'яних церков. Список дерев'яних храмів, внесених до світової</p>	2	лекція	Лекція, презентація, дискусія	2
	4	самостійне	Самостійна робота: робота з рекомендованою літературою.	1

спадщини ЮНЕСКО в Україні. Завдання для самостійної роботи 1.Художні особливості сакральної дерев'яної архітектури в Україні 2. Проблеми реставрації дерев'яних церков в Україні.				
Тема 1.4. Історичний центр Львова; резиденція митрополитів Буковини і Далмації та інші об'єкти світової культурної спадщини ЮНЕСКО. Львів як видатний приклад синтезу архітектури і художніх традицій Східної Європи. Прийняття історичного центру Львова до Світової спадщини ЮНЕСКО. Політична і торговельна роль Львова. Привабливість міста для різних етнічних груп з різними культурними традиціями. Завдання для самостійної роботи 1.Історичні та художні особливості Резиденції митрополитів Буковини і Далмації у Чернівцях. 2.Культурна спадщина Львова доби Ренесансу.	4	лекція	Лекція, презентація, дискусія	2
	8	самостійне	Самостійне опрацювання питань	1
Тема 1.5. Херсонес Таврійський як об'єкт світової спадщини в Україні. Проблеми збереження культурної спадщини в умовах окупації Криму. Проблеми захисту культурних цінностей на окупованих територіях Криму та м. Севастополя. «Херсонес Таврійський» як об'єкт світової культурної спадщини. Вивезення із Криму до Росії культурних та археологічних цінностей. Завдання для самостійної	2	лекція	Лекція, презентація, дискусія	2
	6	самостійне	Самостійне опрацювання питань	1

<p>роботи 1. Культурна спадщина України в Криму: давньогрецькі міста-колонії Північного Причорномор'я (Тірітака, Мірмекій, Пантікапей, Німфей, Парфеній). 2. Середньовічні печерні міста-фортеці Криму (Чуфут-кале і Мангуп-кале).</p>				
<p>Тема 1.6. Культурні надбання в Україні, які не увійшли до переліку ЮНЕСКО. Перелік важливих культурних об'єктів, що пропонуються включити до Списку всесвітньої спадщини. Найдавніші культурні пам'ятки, відомі в Україні: Кам'яна Могила, трипільське мистецтво, скіфське золото. Найдавніші музичні інструменти стоянки Мізин. Художня специфіка найдавнішої скульптури. Завдання для самостійної роботи 1. Роль і значення знахідок трипільської цивілізації для України і світу. 2. Культурний ландшафт каньйону у Кам'янці-Подільському. 3. Історія знахідки Золотої Пекторалі. 4. Петрогліфи Кам'яної могили.</p>	6	лекція	Лекція, презентація, дискусія	2
	8	самостійне	Самостійне опрацювання питань	1
<p>Тема 1.7. Найвідоміші об'єкти світової культурної спадщини. Світовий досвід збереження культурних надбань. Греція: Акрополь. Археологічний заповідник у Дельфах. Франція: Версальський палац і фортеця Каркассонн. Готичні собори. Італія: історичний центр</p>	2	лекція	Лекція, презентація, дискусія	2
	8	самостійне	Самостійне опрацювання питань	1

Флоренції; місто Венеція; Ватикан. Англія: Стоунгендж у Солсбері. Австралія: Сіднейський оперний театр. Завдання для самостійної роботи 1. Унікальний досвід збереження світової культурної спадщини на прикладі Нідерландів. 2. Унікальний досвід збереження світової культурної спадщини на прикладі Франції.				
Тема 1.8. Нематеріальна світова спадщина ЮНЕСКО. Поняття про нематеріальну культурну спадщину. Конвенція ЮНЕСКО про збереження нематеріальної культурної спадщини. Усна традиція – як перша умова визнання певного явища культурною спадщиною. Перелік об'єктів нематеріальної культурної спадщини в Україні. Завдання для самостійної роботи 1. Ознайомитись з Конвенцією про охорону нематеріальної культурної спадщини від 17 жовтня 2003 року. 2. Національний перелік нематеріальної культурної спадщини в Україні: перспективи збереження об'єктів. 3. Досвід збереження нематеріальної культурної спадщини (на прикладі однієї країни).	4	лекція	Лекція, презентація, дискусія	2
	8	самостійне	Самостійне опрацювання питань	1
			Всього:	25
Вид підсумкового контролю	Залік	Форма контролю	Тести	75
			Загальний підсумок	100
3 семестр				
Тема 2.1. Проблеми повернення надбань української культурної спадщини 3-за	4	лекція	Лекція, презентація, дискусія	1
	6	самостійне	Опрацювання правових та законодавчих документів	1

<p>кордону.Українські культурні надбання у російських колекціях. Надбання Київської Русі: ікони, фрески і мозаїки. Мозаїки і фрески зі знищеного Михайлівського Собору. Складний шлях повернення з московських колекцій.</p> <p>Завдання для самостійної роботи</p> <p>1.Ознайомитись ізКонвенцією про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності від 14 листопада 1970 року.</p> <p>2.Ознайомитись із Законом України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей».Проблема повернення українських культурних надбань з-за кордону та пошуки її розв'язання.</p>				
<p>Тема 2.2. Проблеми відновлення втрачених під час тоталітаризму культурних цінностей.</p> <p>Тоталітарні режими і мистецтво модернізму. Утопії митців у протистоянні до ідеології політичних режимів. Виставка «дегенеративного мистецтва», влаштована нацистами у 1937 році. Репресії комуністичного режиму. Вилучення і знищення авангардного мистецтва. Доля учасників процесу.</p> <p>Завдання для самостійної роботи</p> <p><i>Есе на тему:</i> Унікальні історії збереження забороненої культурної спадщини України в часи радянського терору.</p>	4	лекція	Лекція, презентація, дискусія	1
	4	практичне	Представлення результатів завдання у вигляді есе, обговорення поставленої проблеми.	2,5
	8	самостійне	Написання есе	1

Тема 2.3. Раритетні колекції культурних надбань в Україні. Унікальний Пархомівський історико-художній музей на Харківщині. Колекція Музею Яворницького. Збірки західного і східного мистецтва Бориса і Варвари Ханенків. Колекція авангардного мистецтва Ігоря Диченка у Мистецькому Арсеналі. Збережена колекція авангарду та модерну у Національному художньому музеї України. Завдання для самостійної роботи Історія та особливості колекції Пархомівського історико-художнього музею ім. П. Луньова.	4	лекція	Лекція, презентація, дискусія	1
	4	практичне	Представлення результатів завдання, обговорення, ситуаційні завдання	2,5
	8	самостійне	Самостійне опрацювання рекомендованої літератури	1
Тема 2.4. Ідеологічна монументалістика у просторі сучасного міста: культурна спадщина чи політична стратегія? Мистецтво та ідеологія. Пафос і гігантоманія як замітники художньої форми. Потреба сучасної монументалістики у середовищі українських міст. Спроби вийти за межі старої «структури». Подолання травматичного синдрому через культуру і мистецтво. Завдання для самостійної роботи 1. Життя і творчість скульптора Івана Кавалерідзе. 2. Меморіальна квартира-музей Івана Кавалерідзе у Києві. 3. Монументи авторства Кавалерідзе в українських містах.	4	лекція	Лекція, презентація, дискусія	1
	6	практичне	Представлення результатів завдання, обговорення, ситуаційні завдання	3
	8	самостійне	Самостійна робота з біографією митця і його творчою спадщиною.	1
Тема 2.5. Сучасні культурні цінності: проблема естетизації. Проблема визнання	4	лекція	Лекція, презентація, дискусія	1
	4	практичне	Представлення результатів завдання, обговорення, ситуаційні завдання	2,5

сучасних культурних цінностей. Актуальне мистецтво як спосіб інтерпретації історії та політики. Масштабні відповіді на виклики часу. Від «живопису дії» і «поп-арту» до гепенінгу. Соціальна скульптура. Форми побутування мистецтва у різних соціально-культурних аспектах. Завдання для самостійної роботи 1. Деконструкція як спосіб визначення актуальних проблем у роботі з культурними цінностями і культурною спадщиною. 2. Опрацювати працю В. Беньяміна «Мистецький твір у добу своєї технічної відтворюваності». 3. Опрацювати працю Ж. Бодріяра «Симулякри і симуляція».	8	самостійне	Самостійне опрацювання рекомендованої літератури	1
Тема 2.6. Сучасні підходи до збереження культурних цінностей: світовий досвід. Особливості культурної політики в Україні і світі. Найкомфортніші музеї світу і їх розвиток. Відтворення культурних надбань як можливість збереження їх від тління: музеї з копіями наскельних малюнків з печер Ласко та Альтаміра. Завдання для самостійної роботи <i>Есе на тему:</i> Світовий досвід і сучасні підходи культурної політики щодо збереження культурних спадщини на прикладі однієї з країн.	2	лекція	Лекція, презентація, дискусія	1
	4	практичне	Представлення результатів завдання, доповідь за результатами власного наукового есе, обговорення поставленої проблеми	2,5
	8	самостійне	Самостійна робота: написання есе	1
			Всього:	25
Вид підсумкового контролю:	Залік	Форма контролю	Тести	75
			Загальний підсумок	100

Технічне і програмне забезпечення

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для: комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань; виконання завдань самостійної роботи; проходження тестування (поточний, підсумковий контроль).

Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності: платформа Moodle, Zoom, GoogleMeet, програма Microsoft Word.

Рекомендовані джерела інформації

Публікації науково-педагогічного працівника за темою навчальної дисципліни

1. Вежбовська Л. Актуальне мистецтво у просторі міста: масштабні відповіді на виклики часу. *Актуальні проблеми сучасного дизайну : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф.* (КНУТД, 20 квіт. 2018 р., м. Київ). Київ, 2018. Т. 2. С. 129–132.
2. Вежбовська Л. Р. Актуальне мистецтво: апробація нового гуманізму. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. зб. наук. пр. молод. вчених Дрогобиц. Держ. пед. ун-ту імені Івана Франка.* Дрогобиц, 2018. № 20, т.1. С. 21–25. ISSN 2308-4855 (Print), ISSN 2308-4863 (Online).
3. Вежбовська Л. Р. Експериментально-дослідна робота Казимира Малевича в галузі художньої культури. *Культура і мистецтво в сучасному світі : наук. зап. КНУКіМ.* Київ, 2019. Вип. 20. С. 228–237. DOI: 10.31866/2410-1915.20.2019.172448 ISSN: 2410-1915 (Print), ISSN: 2616-423X (Online)
4. Вежбовська Л. Образ «відсутнього» у скульптурі Олександра Архипенка. *Культура і мистецтво в сучасному світі: Наукові записки КНУКіМ.* Вип. 16. Київ, 2015. С. 90-97.
5. Вежбовська Л. Скульптор Архипенко. Свій у Парижі, Берліні та Нью-Йорку, чужий у Києві. *Тексти.* 22.06.2012. URL: http://old.texty.org.ua/pg/article/editorial/read/37501/Skulptor_Arkhypenko_Svij_u_Paryzhi_Berlini_ta?a_srt=0&a_offset=1869
6. Вежбовська Л. Художні особливості мистецького синкретизму Юхима Михайліва. *Вісник КНУКіМ : зб. наук. праць.* Вип. 32. Київ, 2015. С. 27 – 36. (Сер. «Мистецтвознавство»).

Законодавчі і нормативні документи

1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про культуру». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>
3. Закон України «Про охорону культурної спадщини». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>
4. Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-14>

5. Закон України «Про перелік пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації». URL:
6. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/574-17>
7. Закон України «Про музеї та музейну справу». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80>
8. Закон України «Про охорону археологічної спадщини» URL:
9. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1626-15>
10. Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12>
11. Закон України «Про Український культурний фонд». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1976-19>
12. Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи. URL:
13. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_226
14. Конвенція «Про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини». URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089
15. Конвенція про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_186
16. Чорноморська конвенція про співробітництво у галузі культури, освіти, науки та інформації. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_002
17. Угода про вивезення та ввезення культурних цінностей. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_354
18. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d69
19. Конвенція ЮНІДРУА щодо викрадених або незаконно вивезених культурних цінностей. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_590
20. Положення про Державний реєстр національного культурного надбання, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1992 р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-92-%D0%BF>

Основна література

1. Історико-культурна спадщина: збереження, доступ, використання / Historical and cultural heritage: preservation, access, use : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 7-9 квіт. 2015 р., м. Київ, Україна. Київ : Талком, 2015. 380 с.
2. Історія Криму в запитаннях та відповідях. Київ: Наукова думка, 2015. С. 9–13.
3. Кот С. І. Про стан збереження культурної спадщини України. Інформаційно-аналітичні матеріали до парламентських слухань "Стан, проблеми та перспективи охорони культурної спадщини в Україні" 18 квітня 2018 р. Київ, 2018. 42 с. На правах рукопису.

4. Кот С. І. Українські культурні цінності в Росії: Проблема повернення в контексті історії та права. *Повернення культурного надбання України: проблеми, завдання, перспективи*. Вип. 8. Київ, 1996. 91 с.
5. Культурна спадщина людства: збереження та використання : навч. посіб. / за ред. В. І. Акуленко, І. П. Магазинщикова, М. І. Моздир, О.О. Тарасенко. Львів, 2002. 160 с.

Допоміжна література

1. Возницький Б. Іоанн Георг Пінзель. Перетворення. Скульптура : альбом. Київ: Грані-Т, 2007.
2. Клос В. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря. Київ: Грані-Т, 2007. 119 с.
3. Коваленко Г. Олександра Екстер та її студія: Київ, 1918. Український модернізм 1910-1930. Хмельницький, 2006. С. 58-62.
4. Нікітенко Н. Світські фрески Софії Київської. Таємничий код історії. Київ – Харків, 2017.
5. Українські культурні цінності в Росії: спроба діалогу про повернення. 1930 р. / упоряд.: О. Нестуля, С. Нестуля. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2006. 331 с. Іл. (Серія "Повернення культурного надбання України: документи свідчать", вип. 4).

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Музей історичних коштовностей України. URL: <http://nmiu-miku.org.ua/>
2. Нематеріальна культурна спадщина. Офіційний сайт Міністерства культури України. URL: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=245154164
3. Офіційний сайт Пархомівського музею. URL: <http://museumparhomovka.com.ua/>
4. Попередній список культурних і природних об'єктів України, що пропонуються включити до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. <http://whc.unesco.org/en/statesparties/ua>
5. UNESCO WorldHeritageList. URL: <http://whc.unesco.org/pg.cfm?cid=31&l=en&&mode=table&&order=region>

Політика вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна передбачає роботу в колективі. Вагомою складовою курсу є аудиторні або онлайн-дискусії про актуальні проблеми культури, мистецтва та сфери дизайну. Бали на аудиторних заняттях нараховуються за активну участь у навчальному процесі, за творче виконання завдань.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному (он-лайн) режимі за погодженням із керівником курсу, з презентуванням виконаних завдань під час консультації викладача.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації аспірант повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 30%.

У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання.

Списування під час заліків заборонено (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Система оцінювання та вимоги

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	ВИД КОНТРОЛЮ	БАЛИ	
		2 семестр	3 семестр
	активність студента під час лекційних занять, участь у дискусіях, усне опитування, обговоренні ситуаційного завдання та ін.	максимальна оцінка складає 16 балів	максимальна оцінка складає 6 балів
	виконання завдань практичних занять (представлення результатів завдання, обговорення, ситуаційні завдання)	—	максимальна оцінка складає 13 балів
	виконання завдань самостійної роботи	максимальна оцінка складає 9 балів	максимальна оцінка складає 6 балів
	Всього:	25 балів	25 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Залік (2, 3 семестр)	75 балів	
	Загальна оцінка:	100 балів	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
84–89	B	добре	
74–83	C	Задовільно	
66–73	D		
61–65	E		
21–60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно з можливістю повторного складання
0–20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни